

07.06.2018

Sisäministeriö

SMDno-2015-664

Pelastusopiston lausunto: Siviilihenkilöstön osallistumista kriisinhallintaan koskevan lainsäädännön tarkistaminen

1. Lain siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan muuttamisesta 7 § 4. kohta esitetään muutettavaksi:

"sellainen kansainväliseen pelastustoimintaan liittyvää koulutus tai harjoitus, joihin henkilön on osallistuttava Suomen kansainvälisten sitoumusten edellyttämän valmiuden saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi."

Perustelu

Sisäministeriö päättää Suomen kansainvälisistä sitoumuksista ja sen edellyttämästä valmiudesta. Pelastusopisto asettaa EU:n ja kansainvälisten organisaatioiden koulutus- ja harjoitusvaatimuksiin perustuvat kansalliset koulutusvaatimukset. Ehdotetulla sanamuodolla vältetään erillisen kansallisen toistavan päätöksen tekeminen siitä, mitkä koulutukset ja harjoitukset ovat välttämättömiä.

2. Lain siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan muuttamisesta 4 §:n 4. kohtaa ehdotetaan perusteltavaksi yksityiskohtaisissa perusteluissa myös sisällöllisesti teknisen siirron toteamisen lisäksi, esimerkiksi:

"Siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian mukaan tutkimus- ja kehittämistoiminnalla (1) tuetaan siviilikriisinhallinnan koulutusta sekä kotimaan valmiuksien suunnitelmallista kehittämistä kokonaisvaltaisuuden näkökulmasta, (2) toteutetaan kansallisesti verkottunutta ja korkeatasoista tutkimusta, joka (3) yhdistää ongelmanasettelussaan tutkimus ja kehittämistoiminnan ja täten lisää mahdollisuuksia kehittää uusia toimintamuotoja sekä innovaatioita. Strategian mukaan tutkimustoiminnan vastuulla on kotimaan valmiuksien, erityisesti koulutuksen ja rekrytoinnin vaikuttavuuden ja laadun arviointi."

Perustelu

Vaikka pykälän siirto on puhtaasti tekninen laista toiseen, siirron yhteydessä on tarpeen osoittaa valmiuden kiinteä liittyminen muihin Kriisinhallintakeskuksen vastuulla oleviin kotimaan valmiuksiin.

3. Ehdotetaan korvattavaksi "peruskoulutus" ilmaisulla "tehtäviin valmistava koulutus" kaikissa asiakirjan kohdissa.

Perustelu

CMC haluaa lain olevan elinvoimainen myös vuosien päästä ja "tehtäviin valmentava koulutus" ei sulje pois koulutusjärjestelmän mahdollisten päivitysten myötä tulevia uusia koulutuskonsepteja tulevaisuudessa.

4. Esitetään poistettavaksi kaikki sääntely perhetukikorvauksista. Toissijaisesti, mikäli korvauksia ei poisteta, niiden rajaaminen on toteutettava perustuslain 6 §:n edellyttämällä tavalla.

Perustelu

Kriisinhallintakeskus on laatinut 27.2. 2018 julkaistun Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden perhetukiselvityksen. Selvityksessä taloudellisten perhetukimallien perustamiselle ei löytynyt perusteita, sillä taloudelliset syyt eivät nousseet selvityksessä käytetyssä materiaalissa sellaisiksi tehtäviin hakeutumisen esteiksi, joita lain perustelutekstissä niiden esitetään olevan.

Tukien perusteena käytettyyn sihteeristötehtävien rekrytointiongelmaan ei löytynyt suoraa tilastollista tukea, sillä hakijoita on keskimäärin eniten juuri sihteeristötehtäviin. Perhetuet kohtelisivat asiantuntijoita myös epätasa-arvoisesti ilman hyväksyttävää syytä.

Lain taustaselvityksessä ei ole myöskään analysoitu EUSR-toimistoja tai eri pääkaupungeissa Euroopan ulkopuolella sijaitsevia kansainvälisten järjestöjen kenttätoimistoja, joissa olevat tehtävät eivät ehdotetun määritelmän mukaisesti olisi sihteeristötehtäviä, mutta niissä olevat asiantuntijat työskentelevät osin sihteeristöjen kaltaisissa tehtävissä ja toimialueella, jonne perheen mukaan ottaminen on mahdollista ja jonne asiantuntijat ovatkin ottaneet perheensä mukaan.

Pahimmassa tapauksessa Suomi lähettäisi tietyille operaatioalueelle kansainvälisen järjestön päämajaan (esim. AU:n päämaja Addis Abebassa) asiantuntijan perhetuilla ja alueella toimivaan siviilikriisinhallintaoperaatioon (esim. operaation päämaja Addis Abebassa) asiantuntijan ilman perhetukia. Ehdotetun lain mukaan he jäisivät ilman perhekorvauksia, mikä loisi kolmen kerroksen väkeä: sihteeristötehtävissä palvelevat (perhetukeen oikeutetut), sellaisissa toimistoissa/operaatioissa palvelevat jonne on mahdollista ottaa perhe mukaan mutta jotka eivät ole lain tarkoittamia sihteeristötehtäviä, ja operaatiot joihin ei ole mahdollista ottaa perhettä mukaan.

Lisäksi on epäselvää, onko CMC:n velvollisuus jatkossa varmistaa mm. puolison oikeudet etuuksiin, tehdä päiväkotien hintavertailu tai selvittää yksityiskoulujen tarkoituksenmukaisuuden.

Mikäli asunto-, päivähoito- ja koulutuskorvauksia kuitenkin päätetään esittää, korvausten rajaaminen vain sihteeristötehtäviin lähetettyihin virkamiehiin on perustuslain 6 §:n ja myös taustatutkimuksessa selvitetyn kansainvälisen käytännön vastaista:

"Myös esimerkiksi Norja maksaa Ruotsin tapaan kattavat perhekorvaukset (ml. koulukorvaus, muuttokorvaus ja asuntokorvaus) kaikille niille siviilikriisinhallinnan asiantuntijoille, jotka haluavat ottaa perheensä mukaan sihteeristöpaikkoihin tai operaatioihin, joihin EU:n tai kansainvälisten järjestön turvallisuusluokituksen mukaan on mahdollista ottaa perhe mukaan." (2.2.7 Perhekorvaukset)

Korvausoikeuden tulee koskea kaikkia kansainvälisiin tehtäviin lähetettäviä henkilöitä ja käytännössä ainoa oikeutta rajoittava tekijä tulee olla kansainvälisen käytännön mukaisesti operaation toimeenpanijan asettamat rajoitukset perheenjäsenten tosiasialliselle mukanaololle (esim. EU:n siviilioperaatioissa "High Risk Non-Family Mission status").

Mikäli toimialueelle on mahdollista ottaa perheenjäseniä mukaan ja mainittuja palveluja on tarjolla, oikeutta korvauksen suuruuteen tulee rajata vain omavastuuosuudella. Tällä saavutettaisiin myös ehdotettua kattavammin uudistuksen tavoite: poistaa taloudellisia esteitä erityisesti naisilta hakeutua mihin tahansa siviilikriisinhallintatehtävään.

5. Lain siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan muuttamisesta 4 §:n perusteluista esitetään poistettavaksi: "Rekrytointi ei kotimaan valmiuksiin kuuluvana käsitteenä kuitenkaan sisältäisi päätöksentekoa siitä, kenet Suomi asettaa ehdolle kriisinhallintatehtävään. Tästä säädetään lain 3 §:ssä."

Perustelu

Kaikki esitetyt muutokset lain 3 ja 4 §:iin ovat teknisiä. 3 §:n mukainen toimialajako ja 4 §:n mukainen kotimaan valmiudet on jo tyhjentävästi määritelty voimassa olevassa laissa ja avattu sisällöllisesti sen esitöissä. Poistettavaksi ehdotettu lisäys ei liity eikä ole tarpeellinen perustelemaan esitettyjä teknisiä muutoksia. "Rekrytointi" ja "rekrytointivalmiudet" voidaan katsoa tässä yhteydessä samaa tarkoittaviksi, koska niiden sisältö on voimassa olevan lain esitöissä määritelty samalla tavalla.

6. Lain siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan muuttamisesta 4 §:n 3. kohta esitetään sana "valmiudet" korvattavaksi sanalla "järjestelyt".

Perustelu

"Järjestelyt" kuvaa toimintaa paremmin kuin "valmiudet".

7. Lain siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan muuttamisesta 4 a § esitetään muutettavaksi siten, että "[Kriisinhallintakeskuksen] tehtävänä on hoitaa edellä 4 §:n 1-6 kohdassa mainittuja tehtäviä - -."

Perustelu

Kriisinhallintakeskus siirretään hallinnollisesti sisäministeriön erillisyksiköksi ja toimipaikka todennäköisesti sisäministeriön yhteyteen Helsinkiin. Kotimaan valmiuksien vastuiden hajauttaminen nykyisellä tavalla ministeriön sisäisesti ei enää ole tarpeen ja tarvittaessa ministeriön kohtiin 5 ja 6 käyttämät henkilöresurssit voidaan yhdistää Kriisinhallintakeskukseen.

8. Sisäministeriön asetuksen kriisinhallintaan osallistuvan siviilihenkilöstön palvelussuhteen ehdoista annetun asetuksen muuttamisesta liitteessä oleviin palkkaluokkiin on lisättävä indeksikorotus kumulatiivisesti vuodesta 2011 alkaen.

Perustelu

Korotusta ei ole vuonna 2011 tehdyn muutoksen jälkeen tehty ja palkkaluokat ovat jääneet jälkeen valtionhallinnon yleisestä palkkakehityksestä. Tällä on osaltaan ollut kielteinen vaikutus Kriisinhallintakeskuksen rekrytointiin.

9. Sisäministeriön asetuksen kriisinhallintaan osallistuvan siviilihenkilöstön palvelussuhteen ehdoista annetun asetuksen muuttamisesta liitteestä esitetään poistettavaksi "nimittämiskirjan mukaisen".

Perustelu

Lain 16.1 §:n mukaisesti "palvelussuhde voidaan irtisanoa, jos tehtävä, johon henkilö on asetettu, lakkaa". EU:n päättäessä operaation palvelussuhteen aikana myös tehtävä, johon henkilö on asetettu, lakkaa. Lakkaaminen ei tapahdu tekemällä uusi nimittämiskirja vaan irtisanomisella.

Poistettavaksi ehdotettu kohta vaikuttaa tarpeettomalta ja mahdollisesti ristiriitaiselta, sillä irtisanomisesta huolimatta nimittämiskirjan mukainen palvelussuhteen päättymispäivämäärä ei muutu.

Rehtori

Mervi Parviainen

Hallintojohtaja

Juho Särkilä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pelastusopisto 07.06.2018 klo 13:53. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi

Tapio Puurunen